

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

תשפ"ב 2022 המחלקה לחינוך

שם הקורס: _____ אקלים חינוכי בבית הספר

מס' קורס: _____

שם המרצה: _____ מוטי בניטה
שעות קבלה: _____ לפי תיאום מראש _____ בבנין 72_ חדר _____ 158

תקציר ההוראה:

הקורס הנוכחי יציג תפיסה הוליסטית של מושג האקלים הבית ספרי. על פי תפיסה זאת, האקלים החינוכי בבית הספר הוא החינוך עצמו, ולא אמצעי להשגת מטרות חיצוניות לתהליך החינוך (כמו ציונים והישגים). נעסוק בנושא מהזווית של תיאוריות מוטיבציה, בפרט מהזווית של תיאוריית ההכוונה העצמית ותיאוריית מטרות ההישג. נדון במושגים כגון, מוגנות בית ספרית, אקלים למידה, למידה רגשית חברתית ומערכות יחסים בבית הספר.

יעדי ההוראה:

בסוף הקורס הסטודנטים יוכלו ל:

1. לדון באופן ביקורתי בתיאוריות הנוגעות לאקלים בית ספרי.
2. לגבש לעצמם מערכת ערכים סדורה בנוגע לאופן שבו יש לקיים אקלים בית ספרי מיטבי.
3. לעסוק ברפלקציה עצמית ולזהות את מטרות הלמידה שלהם.
4. לעמת את מודל האקלים הקיים בבית הספר ובאוניברסיטה עם מודלים אלטרנטיביים

פרשיות לימודים:

קריאה	נושא	שיעור
ללא קריאה	הצגת הקורס	1
Wang, M.-T., & Degol, J. L. (2016). – pp. 315-333	מבוא לאקלים חינוכי	2
Nell Noddings	אכפתיות בחינוך	3
Wentzel, K. R. (2010).	מערכות יחסים בבית הספר	4
Kaplan, A., & Patrick, H. (2016).	מוטיבציה וסביבות למידה	5
Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020).	תיאורית ההכונה העצמית – תמיכה בצרכים פסיכולוגיים	6
Meece, J. L., Anderman, E. M., & Anderman, L. H. (2006).	אקלים למידה : תיאוריית מטרות ההישג	7
Benita & Matos (2021)	טיפוח מטרות מומחיות בכיתה - תמיכה באוטונומיה	8
Assor, A., Feinberg, O., Kanat-Maymon, Y., & Kaplan, H. (2018).	התמודדות עם בעיות התנהגות	9
Mahoney, J. L., Weissberg, R. P., Greenberg, M. T., Dusenbury, L., Jagers, R. J., Niemi, K., Schlinger, M., Schlund, J., Shriver, T. P., VanAusdal, K., & Yoder, N. (2020).	למידה רגשית חברתית	10
	PBL 1	11
	PBL 2	12
	סיכום	13

זהו קורס מתקדם על אקלים חינוכי. הוא יתנהל בצורה שמטרתה לייצר מעורבות פעילה של סטודנטים, ולטפח סקרנות ועניין. לפיכך, חלק ניכר מהקורס מבוסס על ההשתתפות הפעילה של הסטודנטים. ההשתתפות הסטודנטים היא חיונית ליצירת אווירת למידה פוריה. מצופה מכל הסטודנטים להשתתף בדיונים בשיעור על בסיס קבוע. ההשתתפות צריכה לשקף הבנה של חומר הקריאה. איכות ההשתתפות קובעת – לא מידת ההשתלטות על הדיון. מהי ההשתתפות איכותית? ההשתתפות שקשובה למהלך הדיון, מגיבה לנקודות שהועלו ומקדמת את הדיון על-ידי הוספת רעיונות, ראיות ו/או נקודות מבט חדשים. מוערכות במיוחד הערות שמעוררות שאלות, שחותרות תחת הדעה הרווחת בכיתה (לרבות אילו המותחות ביקורת על דעתו של המרצה) תוך התבססות על חומרי הקריאה ועל מקורות אחרים של ראיות מחקריות. רצוי להימנע מהערות שנפתחות באמירה כגון "לא הספקתי לעיין במאמר, אולם..."

קריאה + שאלה שבועית (10% מהציון): לקראת כל שיעור יש לקרוא מאמר. בכל שבוע תתבקשו לנסח שאלה מהותית הקשורה לחומר הקריאה. שאלה טובה היא שאלה המשקפת חשיבה ביקורתית ואמורה לעורר דיון בכיתה. שאלות כלליות מדי לא יתקבלו (למשל, "כיצד ניתן לטפל בילדים עם בעיות קשב וריכוז בבית הספר"?). השאלה צריכה לשקף את העובדה שקראתם והבנתם את המאמרים והיא יכולה להתייחס לתוכן, לרעיון הקונספטואלי של המאמרים, השיטה, כלי המחקר, השלכות הממצאים, הרקע התיאורטי, וכו'. ניתן להגיש גם שאלות העוסקות בביורר נושאים או רעיונות קונספטואליים מרכזיים במאמרים. לא יתקבלו שאלות שטחיות או שוליות שאינן מתאימות לדיון בשיעור. במהלך השיעור נבחר יחד מספר שאלות מרכזיות בהן נרצה לדון.

את השאלות יש להעלות לפורום (ment.io) לקראת כל שיעור. ניתן לצרף להערה קישור למקורות אחרים (כתבה בעיתון, סרט שראיתם וכו') – ובלבד שהשאלה נוגעת למקור זה (למשל, התנגשות של הכתבה והטקסט שקראתם). יש להעלות את השאלה שניסחתם עד יום שלישי ב-20:00 בערב בשבוע של השיעור – זאת על מנת שאוכל לקרוא את השאלות מראש. אתן יותר ממוזמנות להגיב לשאלות והערות של אחרות. ייתכן שבשיעורים הראשונים לא אקבל חלק מן השאלות שתעלו, ואבקש מכן לכתוב שאלות חדשות. אי הגשת שאלה תגרור גם היא הורדה בציון (2 נקודות עבור כל שאלה שלא תוגש).

משימת PBL (40% מהציון): במהלך השנה תתקיים משימת PBL עליה תיתן ציון. מטרתה של משימה זו היא לתרגל את הידע התיאורטי שאתם רוכשים בקורס על מקרים אמיתיים. המשימות יתקיימו בקבוצות של 4 סטודנטים. המשימות יכללו תיאור מקרה ודיון משותף בו, המבוסס על המודלים תיאורטיים שנלמדו בקורס. אתם תקבלו את תיאור המקרה מראש. לאחר המשימה, כל סטודנט יידרש להגיש דו"ח המסכם את מסקנותיו מתהליך ה-PBL. הקבוצה תקבל ציון כללי על איכות הדיון (50% מציון משימת ה-PBL), וכל סטודנט יקבל ציון המתייחס לדו"ח המסכם שהגיש (50% מציון משימת ה-PBL). ההתייחסות בציון תהיה בעיקר לשימוש הנכון במודלים התיאורטיים והיישום שלהם על המקרה האמור.

עבודה מסכמת (60% מהציון): העבודה תכלול שני חלקים. בחלק הראשון תתבקשו לעמת את חומר הקורס עם תכנים מהמדיה הפופולרית. בחלק השני תתבקשו לכתוב דו"ח רפלקטיבי על התובנות שלכם מהקורס. בדו"ח זה תתבקשו להתייחס לחומר הקורס.

*פורום הקורס: על מנת לעודד למידה פעילה, יפתח במודל פורום לקורס (דרך ment.io). אני אעלה מדי פעם שאלות לפורום, ואתם תתבקשו לענות. סטודנטים גם יוכלו להעלות את שאלותיהם. שאלות אלה יכולות על כל נושא. המטרה היא לעורר דיון פורה בסוגיות הקשורות לקורס. ניתן גם להיעזר בפורום לצורך הבהרת דברים לא ברורים מחומר הקריאה.

דגשים בעת קורונה:

אופן ההוראה בקורס - יתכנו שינויים באופן ההוראה בהתאם למצב הקורונה באותה העת ובכפוף להחלטות הממשלה, האוניברסיטה ולשיקול דעת המחלקה.

נוכחות

הנוכחות בקורס היא חובה. ניתן להיעדר משני שיעורים לכל היותר בכל סמסטר. היעדרות של יותר משני שיעורים תגרור הפחתה בציון (2 נקודות לכל היעדרות).

רשימה ביבליוגרפית:

Assor, A., Feinberg, O., Kanat-Maymon, Y., & Kaplan, H. (2018). Reducing Violence in Non-controlling Ways: A Change Program Based on Self Determination Theory. *The Journal of Experimental Education*, 86(2), 195–213. <https://doi.org/10.1080/00220973.2016.1277336>

Benita, M., & Matos, L. (2021). Internalization of mastery goals: The differential effect of teachers' autonomy support and control. *Frontiers in Psychology*, 11, 599303. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.599303>

Kaplan, A., & Patrick, H. (2016). Learning environments and motivation. *Handbook of Motivation at School*, 2, 254–274.

Mahoney, J. L., Weissberg, R. P., Greenberg, M. T., Dusenbury, L., Jagers, R. J., Niemi, K., Schlinger, M., Schlund, J., Shriver, T. P., VanAusdal, K., & Yoder, N. (2020). Systemic social and emotional learning: Promoting educational success for all preschool to high school students. *American Psychologist*. <https://doi.org/10.1037/amp0000701>

Meece, J. L., Anderman, E. M., & Anderman, L. H. (2006). Classroom goal structure, student motivation, and academic achievement. *Annual Review of Psychology*, 57(1), 487–503. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.56.091103.070258>

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 101860. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>

Wang, M.-T., & Degol, J. L. (2016). School climate: A review of the construct, measurement, and

Wentzel, K. R. (2010). Students' relationships with teachers. In Handbook of research on schools, schooling and human development (pp. 93–109). Routledge.